

Preis György A Családjával

Itt én vagyok a szüleimmel és az apám szüleivel Nagykátán, 1927-ben. Gondolom, valamelyik nyaralás alkalmával készülhetett a kép. Minden nyáron lent voltam 2-3 hétig a nagyszüleimnél. Szerettem ott lenni, mert rengeteg korombeli gyerek volt, végig strandfürdő volt. Apám egyik öccsének, Miklóséknak volt egy szőlője, akkor kimentünk a szőlőbe, egész napos buli volt. Mikor én lent voltam, mentem mind a három családhoz -- apám testvéreihez, akik Nagykátán éltek --, mert mindenütt volt gyerek. A nagyszüleimnél voltam a legkevesebbet, ott csak aludtam meg ettem, mert imádtam a két unokatestvéreimet. A nyaralás Gyoma volt, de én minden évben Gyoma előtt vagy Gyoma után -- mert útba esik jövet-menet, egy útvonal -- leszálltam Nagykátán a mamámmal, mert mondta, hogy gyere, most itt leszünk. És minden évben ott voltam. Nagykáta

nem volt olyan nagy város, úgy 10-12 ezer lakosa volt [Nagykátán -- Pest- Pilis-Solt-Kiskun vm. -- nagyközség volt a 20. század első évtizedeiben, 1910-ben 8900, 1920-ban mintegy 10 000, 1930-ban pedig kb. 11 000 főnyi lakossággal. -- A szerk.]. Nagykátán semmi nem volt leaszfaltozva. Egyedül a Fő téren volt egy üzletsor, 500 méter, ahol volt egy betonjárda. Különben egy pár utca volt kikövezve, de több semmi, csak a sár vagy éppen a por. Több mint száz zsidó család volt, és egy gyönyörű templom volt, természetesen karzatos neológ templom. [A zsinagógában a nők nem vehetnek részt a férfiak közé, különválasztott helyen, ha van karzat, akkor a karzaton ülnek. - A szerk.] Saját kántorunk volt, saját rabbink volt, akik ott laktak, a hitközségtől kaptak lakást. A rabbi neve nem jut eszembe most, a fia Pesten híres író volt. [Nagykátán rabbija 1904-től Breuer Soma volt. Breuer (Nagyszőlős, 1880) a lévai tanárképzőn, majd a pozsonyi rabbiképzőben végzett; néhány művet publikált, és több felekezeti lapnak volt a munkatársa. -- A szerk.] Nagyon jóban voltunk vele. Horváth Imre bácsiékkal szemben volt a templom. Nem egy helyen laktak a zsidók, hanem szerteszét a városban. A nagyapáméknak három gyereke lakott Nagykátán, három részén a városnak. Szép házakban laktak, udvarral és gazdasági épületekkel, és az üzlet is ott volt, ahol laktak. A ház egyik része volt az üzlet, a másik a lakás. A Margitéknak volt konyhakertjük, még szőlőjük is, mert nagyon nagy telkük volt. A fele volt udvar, a ház mellett volt virágos kert, és hátul meg volt egy gazdasági udvar, ott csirkét, libát meg mindent tartottak. És volt egy másik része, ahol a szőlő volt. Mikor érett a szőlő -- apu imádta --, mindig mentünk szőlőt enni. A házak berendezése nem volt különleges, egy átlag polgári lakáshoz hasonlított.